

Inhoud

Hoofdstuk I. Freges uitgangspunten	11
I.1 De semantische dimensie van taal	11
I.2 Propositions: Freges kernstellingen	16
I.3 Kennisoverdracht en betekenis	18
I.4 Freges methodologische aandachtspunten	20
I.4.1 Antipsychologisme	20
I.4.2 De objectiviteit van betekenis	23
I.4.3 Woorden en dingen, en ‘echte’ namen	29
I.4.4 Objecttaal vs. metataal. Spreken over woorden	30
I.4.4 Freges Contextprincipe: Enkel in de context van een ‘zin’	34
I.4.5 Wittgensteins bouwers en ‘Meaning is use’	37
I.4.6 Waarheid en inhoud: welk concept is primitief?	39
I.5 Semantiek in het licht van communicatie	40
I.6 Logische analyse	41
I.6.1 Functies, argumenten en waarden	42
I.6.2 De rol van variabelen in logische analyse	44
I.6.3 Wat duidt een predicaat aan? eigenschappen of extensies	45
I.6.4 Namen: de meta-linguïstische analyse van Frege	46
I.6.5 Logische structuur ontdekken: substitutie salva veritate	46
I.6.6 Waarheidsfuncties	47
I.6.7 Functionele analyse van algemene uitspraken	48
I.6.8 Quantoren en algemeenheid	50
I.6.9 Quantoren als tweede-ordeconcepten. Is ‘bestaan’ een predicaat?	52
I.7 Identiteitsuitspraken en de identiteitsrelatie	54
Hoofdstuk II Frege over Betekenis en verwijzing	59
II.1 Spreken over iets: pre-theoretische intuïties over verwijzen	59
II.2 Vier dimensies van verwijzen	60

II.2.1	De semantische dimensie	60
II.2.2	Verwijzende intenties en de intentie om te verwijzen	61
II.2.3	Epistemische relaties tot de referent	63
II.2.4	Verwijzen en de rol van de context	64
II.3	Plan van dit hoofdstuk	65
II.4	Betekenis en referentie	65
II.4.1	Freges puzzel: hoe kunnen identiteitsuitspraken informatief zijn?	65
II.4.2	Wat is Betekenis (volgens Frege)?	68
II.4.3	Hoe de Betekenistheorie van Frege semantische problemen oplost	71
II.4.4	Russells verfijning: namen zijn géén beknopte beschrijvingen	75
II.4.5	De interne logische structuur van uniek bepalende beschrijvingen	77
II.4.6	Beschrijvingen en kennis door bekendheid (knowledge by acquaintance)	78
II.4.7	Perceptie, noties, identificatie en heridentificatie	79
II.4.8	Singuliere proposities	81
II.5	Op weg naar taalhandelingen	83
II.6	Van taal naar denken: propositionele attitudes	84
II.6.1	Wat zijn propositionele attitudes?	84
II.6.2	Attitudecontexten en indirecte referentie	86
II.7	Proposities leggen waarheidsvoorwaarden vast	88
Hoofdstuk III Saul Kripke over verwijzen, mogelijkheden en metafysische noodzaak		89
III.1	Modale intuïties	89
III.2	Plan van dit hoofdstuk	91
III.3	Excursies naar mogelijke werelden	91
III.3.1	Metafysica, semantiek en epistemologie	91
III.3.2	Hoe modaal te denken?	92
III.3.3	Actualisme en possibilisme	98
III.3.4	Modale verhelderingen	100
III.3.5	Andere werelden, andere talen?	102
III.3.6	De interpretatie van modale operatoren	102
III.3.7	Wat noodzakelijkheid niet betekent	104
III.4	Benoemen, beschrijven en mogelijke werelden	105
III.4.1	Namen als rigide verwijzers	105
III.4.2	Wat verbindt namen met hun dragers? Dopen en de referentie vastleggen	110
III.4.3	Namen als coördinatie-instrumenten	112
III.4.4	Drie theorieën over namen: een overzicht	120
III.4.5	Naamgebruik en informatieve banden	122

III.4.6	Namen en mentale dossiers over hun drager	123
III.4.7	Informatiespelen met namen	125
III.4.8	Dossiers: een oplossing voor Freges puzzel?	125
III.4.9	Nog meer spelen met namen	127
III.5	Referentie, noodzaak en identiteit: metafysische aangelegenheden	128
III.5.1	De modale status van identiteits- en existentie-uitspraken	128
III.5.2	Illusies van contingentie verklaard: epistemische mogelijkheden	131
III.5.3	Kripkes gelaagde wereldbeeld: over kleuren en hitte	133
III.6	Rigidificatie van beschrijvingen	140
III.7	Descriptieve namen, nominale kennis en stipuleringen	142
Hoofdstuk IV De onverklaarbaarheid van identiteit: een metafysische excursie		147
IV.1	Inleiding	147
IV.2	Platitudes over numerieke identiteit	147
IV.3	Identiteiten zijn eindpunten van verklaringen. Illusies van verklaarbaarheid	149
IV.4	Verklaren identiteiten andere identiteiten?	151
IV.5	Causale verklaringen?	152
IV.6	Ontdekbaar, maar niet observeerbaar of introspecteerbaar	152
IV.7	Uitbreiding van informatie en ontologische vereenvoudiging	155
IV.8	Verklaren waarom p versus rechtvaardigen (waarom je gelooft dat) p	156
IV.9	Van weten dat p naar begrijpen waarom p	160
IV.10	Zijn deducties van identiteiten verklaringen?	160
IV.11	Conclusie	165
Hoofdstuk V Referentie en context		169
V.1	Directe referentie en indexicale uitdrukkingen	169
V.1.1	Indexicale en demonstratieve uitdrukkingen	169
V.1.2	Het karakter van indexicale uitdrukkingen	170
V.1.3	Context van de uiting, omstandigheden waarin geëvalueerd wordt	173
V.1.4	'Ik ben David Kaplan' en Freges puzzel	177
V.1.5	De intentie om een propositie uit te drukken versus de uitgedrukte propositie	179
V.1.6	'Ik': immuun voor verkeerde verwijzing?	180
V.2	Essentieel indexicale attitudes	181
V.2.1	De niet-elimineerbaarheid van indexicaliteit	181
V.2.2	Overtuigingen: inhoud versus toestand	185
V.2.3	Niet-gearticuleerde constituenten en zelfsituering	190

Hoofdstuk VI Thema's uit de pragmatiek	199
VI.1 Voorbij Frege: Wittgensteins Philosophische Untersuchungen	199
VI.2 Regels, taalspelen en levensvormen	201
VI.3 Handelen met taal: wat ik van jou wil wanneer ik me tot jou richt	204
VI.4 Communicatie en samenwerking: Michael Tomasello	205
VI.5 De structuur van een communicatief plan	208
VI.6 Hoe semantische intenties herkend worden: een hermeneutische cirkel?	210
VI.7 Een handeling onder (minstens) drie intentionele beschrijvingen	214
VI.8 Performatieve taalhandelingen	217
VI.9 De waarheidswaarde van performatieve uitspraken	219
VI.10 Communicatie: de Griceaanse analyse	221
VI.11 Communiceren is niet hetzelfde als tonen	226
VI.12 Herkennen van een intentie vs. iemand helpen	227
VI.13 Detectie van objecten met nn-betekenis vs. herkenning van nn-betekenis	228
VI.14 Communicatieve openheid	230
VI.15 Normen voor beweringen?	231
VI.16 Conventionele implicaturen	235
VI.17 Conversationele implicaturen	236
VI.18 Metaforen	239
Hoofdstuk VII Een analytisch perspectief op hermeneutiek: wat is dat, het begrijpen van een filosofische tekst?	245
VII.1 Filosofische beweringen	246
VII.2 Welwillend interpreteren en semantisch begrip	247
VII.3 De autonomie van betekenis	248
VII.4 Succesvolle en correcte beweringen	249
VII.5 De norm voor correcte beweringen	251
VII.6 Waarom de kennisnorm?	252
VII.7 Epistemische betekenissen?	254
VII.8 Epistemische welwillendheid	254
VII.9 Semantisch en epistemisch begrip: werkverdeling?	256
VII.10 Laakbare afwijkingen	258
VII.11 Hoe begrijpelijk is Lacan?	259
Algemene bibliografie	263
Index	267

Hoofdstuk I. Freges uitgangspunten

I.1 De semantische dimensie van taal

Veel taal filosofie voor de tijd van Gottlob Frege (1848-1925) was gerommel in de marge van metafysica en filosofische psychologie. De meeste filosofen dachten dat Aristoteles alles had gezegd wat er over logica te zeggen viel (een enorme vergissing, zo blijkt nu). De échte bloei van de logica vond plaats in de twintigste eeuw en de agenda én het eerste hoofdstuk van dat intellectuele avontuur werd door Gottlob Frege neergeschreven. Hij stelde (naast logische vragen) als eerste de vraag hoe we een systematisch en onderbouwd antwoord kunnen geven op de vraag naar de betekenis van een woord. Freges theorieën werden opgepikt door Bertrand Russell en Ludwig Wittgenstein en hebben de toon gezet in de analytische taal filosofie. Die traditie zouden we de *semantische kijk* op taal kunnen noemen: ‘Wat is de betekenis van woorden?’ wordt bekeken vanuit de vraag hoe taal kennis over de wereld kan helpen doorgeven.

De communicatief-pragmatische visie op taal vond haar oorsprong in theorieën van Wittgenstein (*Philosophische Untersuchungen* (eng. *Philosophical Investigations*, 1953), Paul Grice (‘Meaning’, 1957, ‘Logic and Conversation’, 1969) en John Searle (*Speech Acts*, 1969). Aanzetten tot theorieën over taalhandelingen vind je al eerder in de fenomenologie van Edmund Husserl en Adolf Reinach maar die fenomenologische traditie heeft zich na de Eerste Wereldoorlog niet verder kunnen ontwikkelen. (Het West-Vlaamse front eiste ook onder filosofen haar slachtoffers). Die traditie stelt de vraag wat we doen met taal, hoe we woorden in communicatieve interactie inzetten en wat het doel is van communicatie.

Wat is de betekenis van een woord? Je zou op die vraag een naïef antwoord kunnen geven: als je een woord begrijpt, kun je een uitleg geven, het woord verklaren aan iemand die het nog niet kent (wat betekent ‘procrastinatie’, wat is de betekenis van het woord ‘primoolfark’?). Gottlob Frege gaf een technisch antwoord op die vraag, die wijst naar de onderliggende opvattingen over semantiek, logica en redeneren. Een theorie over de betekenis van een woord moet verankerd zijn in een theorie over taal, en Frege was de eerste die zo’n theorie ontwierp. Zijn ‘model’ voor een taal was de taal van de wiskunde, maar de centrale krachtlijnen zijn ook op natuurlijke talen van toepassing.

Frege gaf het volgende antwoord: de semantische waarde van een woord is wat het *systematisch* bijdraagt tot de inhoud van zinnen waarin het woord voorkomt, dus tot de propositie die een zin uitdrukt. Een zin is bovendien geen verzameling woorden maar een semantisch gestructureerd geheel, waarvan de inhoud het formaat van een propositie heeft. In de predicaatlogica wordt de interne logische structuur van een zin expliciet gemaakt door de zin te vertalen in een logische metataal. De vertaling van een zin als ‘Alle mensen zijn sterfelijk’ in de predicaatlogica luidt:

$$\forall x (\text{Mens}(x) \supset \text{Sterfelijk}(x))$$

en die vertaling *toont* de structuur van de propositie die aan de Nederlandse zin en zijn logische vertaling gemeenschappelijk is. De propositie *zélf* is een abstracte entiteit en volgens Frege zelfs iets met de allures van een Platoons ideaal object. Rudolf Carnap, de logisch-positivist die een minimalistische en pragmatische visie op proposities introduceerde, stelt dat proposities theoretische objecten zijn die we invoeren om zorgvuldig na te denken over de betekenis van zinnen – meer niet. Die ‘Carnapi-aanse’ opvatting van proposities laat bijna alle inzichten van Frege intact. Hiermee is de term ‘propositie’ stipulatief geïntroduceerd. De stipulatieve definitie laat open wat we op grond van verdere inzichten in taal, denken, waarheid, verwijzing, enzovoort nog meer kunnen zeggen over die dingen.

Wanneer je in een logische metataal vastlegt of uitschrijft onder welke voorwaarde een zin uit de objecttaal waar is, moet de logische vertaling in elk geval de waarheidswaarde van de oorspronkelijke zin bewaren. Een vertaling van een zin in een logische metataal maakt de logische structuur van die zin expliciet. Voor een ware zin zal de eraan toegekende propositie niet alleen de inhoud van die zin maar ook wat het geval is (‘in de actuele wereld’) karakteriseren. Alleen wanneer we een zin gebruiken om iets te beweren, wordt het vervuld zijn van de waarheidsvoorwaarde van die zin ook expliciet aangeduid door de spreker, door de *act* van het beweren: wie beweert dat het regent, wil de luisteraar iets laten weten *over de wereld*. ‘Hierbij beweert ik dat *p*’ maakt dat duidelijk, maar meestal laten we dat performatieve element weg. Wie ‘het regent’ zegt, heeft de intentie om dat te beweren, tenzij je communicatief duidelijk maakt dat het om een vraag ging. Wanneer je een vraag stelt of een verzoek doet, gebruik je ook zinnen, maar niet met de intentie die we in theoretische termen kunnen omschrijven als ‘communiceren dat hun waarheidsvoorwaarde vervuld is’. Je wil de ander iets laten weten of een verzoek richten tot de ander. En in nog andere omstandigheden zul je met je uiting afstemming van houdingen willen bereiken (Tomasello, 2008).

‘*Systematisch* bijdragen tot de uitgedrukte propositie’ betekent in die context dat een term verondersteld wordt dezelfde semantische waarde bij te dragen wanneer hij in diverse semantische contexten (zinnen) voorkomt. Geldige inferenties verklaren is een van de stelregels die het toekennen van een logische vorm heeft. Neem de redenering ‘Alle A zijn B, alle B zijn C, en dus zijn alle A ook C’. De gemeenschappelijke verschijning van de termen A, B en C in premissen en conclusies verklaart mee waarom we in

de conclusies iets zeggen over A's en C's, en dat op grond van premissen waarin van dezelfde A's en C's (en bovendien ook B's) sprake is. Dat we aan dezelfde letters dezelfde waarde toekennen, is geen conventie of geen geheugensteuntje. Het drukt het fundamentele inzicht uit dat, als je de semantische waarde van een term kent, je in je verder gebruik van die term *gebonden* bent door die semantische waarde. Wie zich niet houdt aan de betekenis van een woord wanneer hij dat woord gebruikt, houdt zich niet aan een norm. Omdat elke norm een standaard heeft waaruit blijkt dat de norm vervuld is of de spreker zich aan de norm gehouden heeft, komen we daar verderop nog op terug.

De term 'semantische waarde van een woord' (= wat het woord bijdraagt, of toevoegt, aan de propositie die door de zin wordt uitgedrukt) is een semi-technisch begrip dat er ons van weerhoudt om 'betekenis' al te snel te verbinden met beelden die een woord oproept of de subjectieve associaties en connotaties die ermee verbonden zijn. Het predicaat 'is een mof' heeft dezelfde semantische waarde als 'is een Duitser' (een verzameling individuen aanduiden), maar je gebruikt alleen de eerste term als scheldwoord. 'Mof' heeft een pejoratieve *toon* of *kleur*, en we kiezen onze bewoordingen vaak op basis van het vermijden of juist accentueren van woorden met een uitgesproken toon. De toon (of kleur) van een woord is communicatief relevant maar hoort niet tot de betekenis van een woord. Immers 'is een Duitser' en 'is een Mof' hebben dezelfde extensie en alleen de extensie is logisch-semantisch relevant. Een propositie maakt abstractie van de subjectieve voorstellingen, associaties of verdere bedoelingen die we met de taalhandeling hebben. Die zijn belangrijk om het communicatieve proces te doen slagen, maar in de Fregeaanse opvatting van semantiek horen ze geen rol te spelen. *Fregeaanse semantiek is dus een soort 'model' van communicatie, dat zoals elk wetenschappelijk model idealisering en distorsies bevat en dus in zekere zin een 'nuttige fictie' is.* De belangrijkste idealisatie is dat Frege alleen rekening houdt met woorden die waarheidsfunctioneel zijn. Zo vallen interjecties en de kleur van woorden buiten de semantiek (zie Neale, 1999). Frege beperkt de functie van communicatie tot het doorgeven van kennis. Dat is een goed uitgangspunt voor semantiek: kennis betreft immers datgene wat het geval is, en een ware uitspraak zegt, of articuleert, wat het geval is. Dat uitgangspunt heeft ook beperkingen, want wat we willen *vastleggen* met beweringen wat al dan niet het geval kan zijn – is minder dan wat we door onze woordkeuze willen *evoceren* – ook iets waar *Frege's semantiek abstractie van maakt*. Dat neemt niet weg dat het aanspreken van ons voorstellingsvermogen een geïntendeerd effect van een taalhandeling kan zijn. Wie metaforisch spreekt, wil juist die beelden oproepen. Hierover meer in hoofdstuk VI.

In dit Fregeaanse model (dat bijna alle taalfilosofen accepteren) maken we dus onderscheid tussen

- a. *Taalhandelingen*, die in tijd en ruimte gesitueerd zijn, een agent of spreker hebben en tot een ontvanger gericht zijn en kennis willen overdragen, iemand tot handelen willen aanzetten, of iets verzoeken.

- b. *Zinnen* ($S, S', S'' \dots$) uit een taal L , waarmee we handelingen verrichten.
- c. *Proposities* (p, q, r, \dots) die de (of een) inhoud van een zin vastleggen, en tussen $\langle \rangle$ haakjes zullen staan of cursief staan. Je leest $\langle p \rangle$ als 'dat p '.

We uiten nooit een zin zonder een taalhandeling te stellen en we voeren nooit een taalhandeling uit zonder met die handeling bij een geïntendeerde hoorder of ontvanger iets te willen bereiken (Austin, 1960; Godfrey-Smith, 2012). Wanneer iemand beweert dat het regent, dan is de *default* verwachting dat de hoorder, door te accepteren wat de spreker beweert, de inhoud van die bewering tot gedeelde kennis (common knowledge) of minstens tot gedeelde overtuiging maakt. Wanneer we een waardeoordeel geven, willen we dat de ontvanger dezelfde of minstens een gelijkaardige houding aanneemt. Communicatie is vaak een win-winspel omdat communicatie waarbij de zender door de ontvanger wordt uitgebuit, of de zender de ontvanger uitbuit, tot desintegratie van communicatie leidt. Die visie ziet taal als een *gereedschap* dat coördinatie en samenwerking tussen personen tot stand helpt brengen. Ze gaat in tegen de wat romantische visie dat taal in de eerste plaats een 'wereldbeeld' zou creëren, of de (post)moderne visie dat onze woorden, door naar elkaar te verwijzen, 'een wereld construeren'. De gedachte dat taal de wereld 'maakt' en we alles 'zien' 'via de taal' heeft iets fascinerends omdat ze de Kantiaanse 'intuïtie' versterkt dat we de wereld 'zoals hij echt is' nooit zullen kennen.

Verder kunnen we onderscheid maken tussen type-zinnen en **tokens** (concrete voorkomens van types). De type-zin *ik ben gek* kan door talloze personen worden uitgesproken en drukt in elk van die uitingen een andere inhoud of propositie uit omdat de referentie of *inhoud* van 'ik' door een contextgevoelige regel bepaald wordt: 'ik' verwijst naar de spreker in de context. In communicatie hebben we altijd met tokens te maken. Jij en ik kunnen verschillende tokens van de type-zin 'ik ben gek' uiten, maar onze tokens zijn met verschillende proposities verbonden omdat het woordje 'ik' zijn semantische waarde toegekend krijgt op grond van de context. We hebben niet hetzelfde *gezegd* als we beiden die zin uiten. Jouw en mijn zin drukken verschillende proposities uit, ze hebben een verschillende inhoud.

Om de hoorder/ontvanger iets te laten weten, haar tot handelen aan te zetten of met haar afstemming over te verkiezen opties te bereiken, moet hij of zij weten wat de inhoud is van de gebruikte zin en herkennen wat de spreker, door het uiten van die zin, van haar wil. Of we een communicatief doel al dan niet bereiken, hangt af van de vraag of de uiting door de ontvanger niet alleen begrepen maar ook geaccepteerd wordt. Ben je bereid te geloven dat ik gek ben als ik beweer dat ik gek ben? Ben je bereid een antwoord op mijn vraag te geven? Een bevel op te volgen? Het doel van communicatie kan niet beperkt zijn tot het tot stand komen van wederzijds begrip. Essentieel sociale wezens willen samen iets bereiken en doen dat door kennis uit te wisselen, vragen te stellen, of de ander tot een handeling aan te zetten (het doel van een verzoek of bevel is dat je het specifieke verzoek van de spreker op je 'to do'-lijst zet). 'Jij bent gek!' kan

ik uiten met het doel je voorstel af te wijzen, maar ‘Jij bent gek’ *betekent niet* ‘ik wijs je voorstel af’. De betekenis van een zin valt niet samen met wat je doet als je die zin uitsprekt en evenmin met wat je van de ander wil met je taalhandeling. ‘Je bent gek!’ betekent niet dat je je beledigd voelt. Het kan dat gevolg hebben, maar mocht het dat *betekenen*, dan zouden die woorden, telkens wanneer ze gebruikt worden in een taalhandeling, om conceptuele redenen betekenen dat de ontvanger zich beledigd zou voelen, *quod non!*

We zullen ook zeggen dat zinnen, geuit door een zender, of spreker, proposities *articuleren*. Je kunt naar proposities (of *inhouden*) *verwijzen* of ze beschrijven zonder ze te articuleren. Dat doen we wanneer we spreken *over* wat iemand gezegd heeft, zonder zelf te zeggen wàt er precies gezegd werd, zoals in

- ⋮ Alles wat ik in deze tekst zeg, is waar.
- ⋮ Wat Frege toen gezegd heeft, wordt door mij vandaag herhaald.
- ⋮ Volgende week zal ik iets zeggen wat u niet bevalt.

Een zin hoeft niet alle constituenten of elementen uit de ermee geassocieerde propositie te articuleren. Als ik ‘Het regent’ uit, doe ik dat meestal met de intentie om te zeggen *dat het hier regent*, (en dat met de verdere intentie je te waarschuwen voor aankomende regen) maar in de zin is de expliciete verwijzing naar het tijdstip weggelaten of niet gearticuleerd (Perry, 1986). De propositie bevat in dit voorbeeld een *on-gearticuleerde* constituent – een constituent die mee vastlegt wat de inhoud is die door de spreker gecommuniceerd wordt. Het doel van die taalhandeling is de ontvanger te waarschuwen, en dat doel wordt gerealiseerd door een zin te uiten die een propositie partieel articuleert.

Logische analyse leert ons welke propositie door een zin semantisch gearticuleerd wordt: ‘Alle mensen zijn sterfelijk’ is logisch gezien een universele gekwantificeerde uitspraak: ‘voor alle x geldt: als x mens is, dan is x sterfelijk’, legt beter vast welke propositie wordt uitgedrukt (zie Buekens en Demey, 2017 voor verdere ontwikkeling van die ideeën in de context van de functie van logica). De logische vertaling van een zin in een logisch heldere metaal *behoudt de propositie die door de oorspronkelijke zin gearticuleerd wordt, maar de vertaling is niet identiek met die propositie*. De uitgedrukte propositie is de abstracte entiteit die de oorspronkelijke zin én de logische vertaling gemeenschappelijk hebben. De propositie zelf is een abstracte, gestructureerde entiteit, samengesteld uit semantische waarden en relaties tussen die waarden. Veel filosofen die wars zijn van abstracte entiteiten, nemen aan dat het voldoende is de metatalige waarheidsvoorwaarde van een zin te geven om de inhoud ervan te hebben weergegeven. Dat standpunt wordt ingenomen door W.V. Quine en D. Davidson. We zullen de notie van een propositie blijven gebruiken omdat het een handig instrument is om over inhouden van zinnen te spreken.

Verder nemen we aan dat proposities die beweringen of overtuigingen inhoudelijk karakteriseren, ook de wereld zélf karakteriseren – met name wanneer die uitspraken of overtuigingen *waar* zijn. (Bij uitbreiding karakteriseert de propositie die met een verlangen verbonden is, wat het geval is wanneer het verlangen *vervuld* is.) Een ware propositie is vanuit dat perspectief een *functie* die als argument de actuele wereld heeft, en als waarde de waarheidswaarde *waar* aflevert. Zulke functies zijn abstracte, vrijwel wiskundige entiteiten. ‘De wereld is van die aard dat de Aarde rond de zon draait’ is hetzelfde als te zeggen: de propositie dat de Aarde rond de zon draait is een functie die, toegepast op de actuele wereld, de waarheidswaarde *waar* aflevert.

I.2 Propositions: Freges kernstellingen

Hier volgen de kernstellingen van een *Fregeaanse* semantische theorie over proposities:

- (1) Een (token) zin (die dus woorden bevat) heeft talloze eigenschappen die niet semantisch relevant zijn. De wijze waarop hij uitgesproken wordt, de tongval van de spreker, de toon waarop gesproken wordt, kan communicatieve relevantie hebben, maar wat relevant is voor het vastleggen van de waarheidswaarde van een zin, is de *inhoud* die de zin heeft.
- (2) We zijn geïnteresseerd in kennis, en dus waarheid, omdat weten wat het geval is, bijdraagt tot het succes van onze projecten. Hoe kan een bewering kennis helpen doorgeven? Ze kan dat slechts als we de inhoud van de bewering kennen. Aan nemen dat een bewering waar is, laat je toe af te leiden wat het geval is:

$$\frac{(X' \text{ bewering dat } p) \text{ is waar}}{X \text{ beweert dat } p, \text{ en } p}$$

- (3) De inhoud van een bewering heeft het formaat van een *propositie*. Wanneer het slechts de bedoeling zou zijn om dingen in de wereld *aan te duiden*, zouden inhouden het formaat van *namen* hebben (denk aan de labels voor planten in de kruidentuin). De wereld ‘meten’ wij, mensen, met behulp van inhouden met propositioneel formaat. Dat is complexer dan het indelen van de wereld met namen. ‘Wat het geval is’, wordt gekarakteriseerd door alle ware proposities. (Ludwig Wittgenstein: ‘Die Welt ist alles was der Fall ist’, *Tractatus* 1).
- (4) Wanneer zinnen S en S’ *dezelfde* propositie <p> articuleren, hebben ze noodzakelijk dezelfde waarheidswaarde. Verschillende sprekers en verschillende zinnen kunnen dezelfde propositie uitdrukken. Een propositie is alleen al om die reden een *abstracte entiteit*. Sommige proposities worden nooit uitgedrukt. Ze zijn abstracte objecten, die onafhankelijk van ons (sprekers, denkers) bestaan. (Dat is